

بررسی الگوی یک دوره آموزش بدو ورود در راستای پیشگیری از افت تحصیلی دانشجویان رشته دندانپزشکی دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم پزشکی تهران

فرشته محمودی^۱، دکتر علی مهدیزاده اشرفی^۲

۱- دانشجوی دکتری مدیریت دولتی، واحد فیروز کوه، دانشگاه آزاد اسلامی، فیروز کوه، ایران

۲- استادیار گروه مدیریت دولتی، واحد فیروز کوه، دانشگاه آزاد اسلامی، فیروز کوه، ایران

پذیرش مقاله: ۹۸/۶/۵

اصلاح نهایی: ۹۸/۵/۲۶

وصول مقاله: ۹۸/۳/۱۷

The survey of primary education course pattern to prevent from academic failure of dentistry students of Tehran Azad Dentistry University in

Fereshteh Mahmoodi¹, Ali Mehdizade Ashraf²

¹Student of Public Management dept, Firoozkooh Branch, Islamic Azad University, Firoozkooh, Iran.

²Assistant Professor, Public Management dept, Firoozkooh Faculty, Azad University, Iran.

Received: 7 June 2019 ; Accepted: 27 August 2019

Abstract

BACKGROUND & AIM: According to the commonness of academic Failure and its well-known side-effects the question that arises is how the primary education course should be to prevent the academic failure. Therefore this study performed on the different position managers of Tehran Azad dental university to answer to this question in year 2018

Materials and Methods: This descriptive study surveyed the view of several faculty members of Tehran Azad dental university. This questionnaire includes 7 indices which each of them has at least 10 indices as a subsidiary like need assessment of education and investigation of Learners features. They have asked to sign from zero to five for each of the indices. The rate of each seven indices was designated. Also the most important index was found and presented and analyzed with Wallis test for statistic evaluations.

Results: The questionnaire of this study performed to opinion poll of 121 faculty members who have the qualification and 66/8/ were men and 33/2/ were woman 75% were graduated of bachelor and upper degrees and 37.7% had job experience more than 20 years. The most important index among 7 indices was the effective performance of educational course with the rate of 4/11 and after that was the knowledge and basic learnings, with the rate of 3/89 and the minimum rate was the preventive indices of academic failure with the rate of 3/06. (p<0001)

Conclusion: According to this study it seems that the primary learning course for the new students of Tehran Azad dental university is every effective in order to prevent academic failure.

Keywords: Primary learning course, Academic failure, indices of educational course.

*Corresponding Author: mehdizadeh297@yahoo.com

J Res Dent Sci. 2019; 16 (3) :227-233.

خلاصه:

سابقه و هدف: باتوجه به شایع بودن افت تحصیلی و عوارض شناخته شده آن این سوال مطرح می شود که دوره های آموزش بدو ورود چه مولفه هایی را باید داشته باشد تا موجب پیش گیری از افت تحصیلی نماید؟ لذا این مطالعه در پاسخ به این سوال روی رده های مختلف مسئولین دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم پزشکی دانشکده دندانپزشکی در سال ۹۷ انجام گرفت.

مواد و روش ها: این تحقیق به روش توصیفی و با بررسی نظر تعدادی از اعضای هیات علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم پزشکی تهران مورد سنجش قرار گرفت، پرسشنامه شامل ۷ مولفه می بود که هرکدام مانند نیاز سنجی آموزشی، شناسایی ویژگیهای آموزش گیرندگان. حداقل دارای ۱۰ شاخص بعنوان زیر مجموعه می باشد، و از آنها خواسته شد که برای هرکدام از این مولفه ها از رتبه صفر تا ۵ را علامت گذاری نمایند. رتبه هر یک از مولفه های هفت گانه تعیین در هر کدام از آنها مهمترین شاخص ها مشخص و ارائه گردید و با آزمون کروسکال والیس مورد قضاوت آماری قرار گرفت.

یافته ها: پرسشنامه های این تحقیق جهت نظر سنجی بین ۱۲۱ نفر از اعضای هیات علمی واجد شرایط توزیع گردید. که ۶۶/۸٪ مرد و ۳۳/۲٪ زن بودند. ۷۵٪ دارای تحصیلات ارشد و بالاتر بودند و ۳۷/۷٪ سابقه کار بیش از ۲۰ سال داشتند. از مولفه های هفت گانه مهمترین عامل از نظر آنها اجرای موثر و مطلوب دوره آموزشی با رتبه ۴/۱۱ و در رتبه بعدی آشنایی و آگاهی و آموزش بدو ورود به میزان ۳/۸۹ و کمتر بین رتبه مربوط می شد به مولفه پیشگیری از افت تحصیلی به میزان ۳/۰۶ بود. ($P < 0/0001$)

نتیجه گیری: براساس این تحقیق به نظر می رسد که اجرای دوره آموزش بدو ورود بر پیشگیری از افت تحصیلی دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم پزشکی تهران دانشکده دندانپزشکی تاثیر گذار می باشد.

کلید واژه ها: دوره آموزش بدو ورود، افت تحصیلی، مولفه های دوره آموزش

مقدمه:

است.

اما سوال این است که محتوای دوره آموزش چه باشد؟ بنابراین این بررسی نظر مسئولینی که بیشتر دست اندر کار آموزش هستند در مورد عوامل موثر بر تدوین یک دوره آموزش بدو ورود ضروری است

در مورد محتوا و چگونگی تدوین و اجرای دوره های آموزش بدو ورود برای پیشگیری از افت تحصیلی دانشجویان دانشکده دندانپزشکی واحد علوم پزشکی آزاد اسلامی تهران در سال ۹۷ مطالعه ای طراحی گردید.

مواد و روش ها:

این تحقیق به روش توصیفی و پیمایشی انجام شد. به عبارت دیگر، تحقیق توصیفی است، چون درصدد شناخت چگونگی وجود پدیده ها و عوامل اثرگذار ارائه الگوی اجرای دوره های آموزش بدو ورود در راستای پیشگیری از افت تحصیلی دانشجویان است و پیمایشی است چون از طریق نظرسنجی و مراجعه به دیدگاه های مسئولین آموزشی، چگونگی ارائه الگوی

یکی از نگرانیها و دغدغه های نظام آموزش، خانواده ها و همچنین جامعه افت تحصیلی می باشد.^(۱) بر اساس تحقیقات میزان افت تحصیلی در دانشجویان (تا ۳۳/۳ درصد) گزارش شده است.^(۲) هر چند اطلاعاتی برای ما مشخص نشده مبنی بر اینکه اولین بار چه کسی و در چه زمانی مسئله افت تحصیلی را مطرح کرده است در دست نمی باشد، اما الزاما در شروع آموزش مسئله افت تحصیلی مطرح بوده است.^(۱،۲)

تا کنون سعی شده با تکیه بر اطلاعات و تمهیداتی از قبیل استفاده از مدرسین با تجربه، وسایل کمک آموزشی، تشویق و تنبیه، ایجاد مهارتهای یادگیری برای دانشجویان از افت تحصیلی دانشجویان جلوگیری شود.^(۳) در صورتی که این گونه تمهیدات موفقیت آمیز نباشد، بروز افت تحصیلی (و بدنبال آن افت نظام آموزش) می تواند باعث ایجاد ناامیدی در دانشجویان و حتی میل به خودکشی آنها را به دنبال داشته باشد.^(۴) یکی از عواملی که در پیشگیری از افت تحصیلی میتواند موثر باشد تدوین و اجرای برنامه آموزشی بدو ورود

سال و ۳۲/۲ درصد بالاتر از ۵۰ سال سن داشته اند. توزیع افراد مورد بررسی برحسب سابقه کار در جدول شماره ۱ ارائه شده است و نشان می دهد که ۵ درصد از این افراد کمتر از ۵ سال و ۲۸/۱ درصد کمتر از ۱۰ سال و حدود ۷۰ درصد بیشتر از ۲۰ سال سابقه کار داشته اند.

جدول ۱- توزیع فراوانی افراد مورد مطالعه به تفکیک عوامل مرتبط

مشخصات	افراد	
	تعداد	درصد
جنسیت	مرد	۷۶
	زن	۴۵
تحصیلات	فوق دیپلم	۲
	لیسانس	۲۹
	فوق لیسانس و بالاتر	۹۰
سن	کمتر از ۳۰ سال	۸
	۳۰ تا ۴۰ سال	۲۹
	۴۰ تا ۵۰ سال	۴۵
	بالای ۵۰ سال	۳۹
	کمتر از ۵ سال	۶
سابقه کار	۵-۱۰	۲۸
	۱۰-۲۰	۳۹
	۲۰ و بیشتر	۴۸

نظرات افراد مورد مطالعه برحسب اهمیت مولفه ها و ابعاد دوره آموزش در پیشگیری از افت تحصیلی به تفکیک شاخص ها در نمودار ۱ ارائه گردیده و نشان می دهد که:

از نظر افراد مورد بررسی مهمترین مولفه برای پیشگیری از افت تحصیلی اجرای موثر و مطلوب دوره آموزشی با امتیاز ۴/۱۱ و در مرحله دوم آشنایی و آگاهی از آموزش بدورود و با رتبه ۳/۸۹ بوده و کمترین اهمیت مولفه مربوط به پیشگیری از افت تحصیلی که برابر ۳/۰۶ بود و نتیجه حاصل از آزمون کروسکال والیس نشان داد که اختلاف اهمیت مولفه ها و ابعاد در پیشگیری از افت تحصیلی به لحاظ آماری معنی دار است. ($P < 0.0001$)

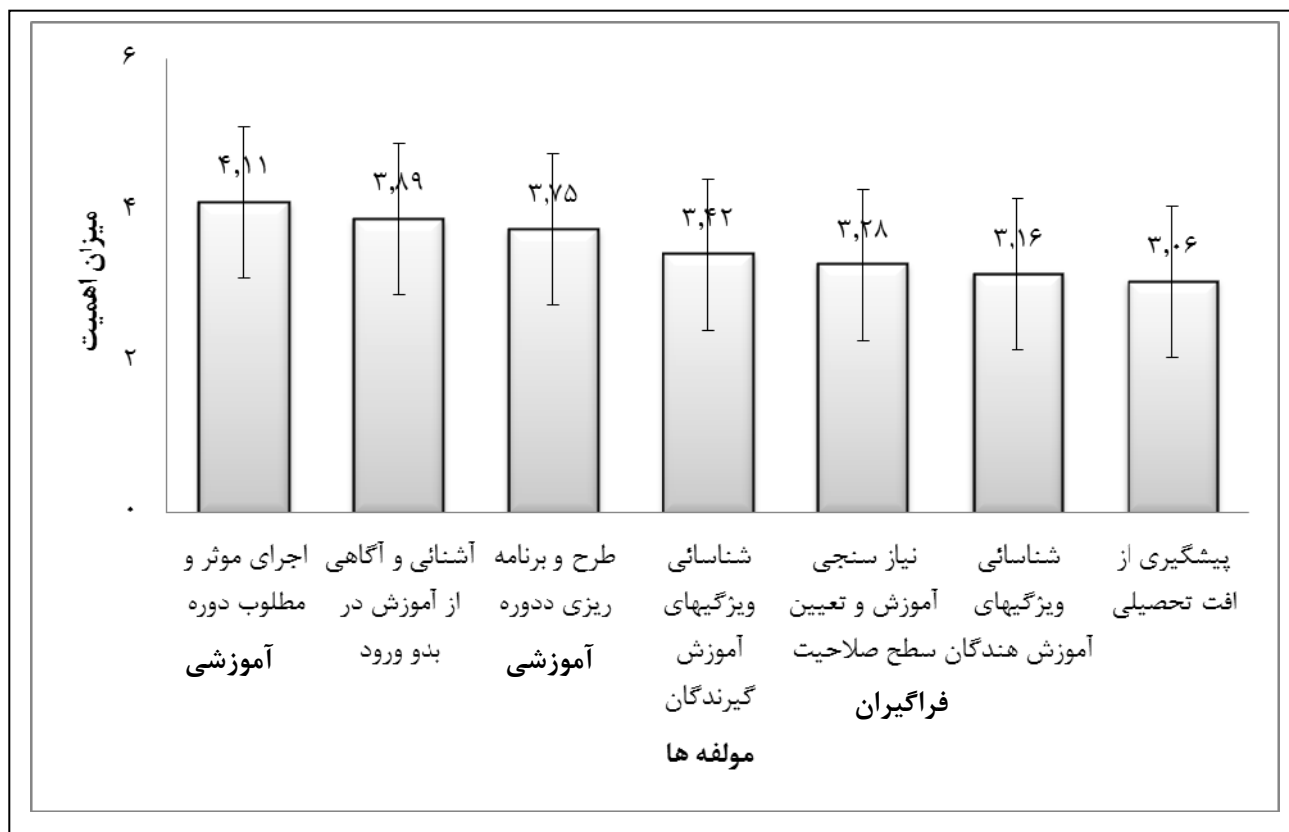
اجرای دوره های آموزش بدو ورود در راستای پیشگیری از افت تحصیلی را بررسی می نماید.

جامعه آماری پژوهش حاضر، از مدیران و کارشناسان دانشگاه علوم پزشکی دانشگاه آزاد اسلامی که در فرآیند آموزش بدو خدمت دانشجویان این دانشگاه دخیل می باشند، در نظر گرفته شد. برای تعیین حجم نمونه از جدول مورگان استفاده شده است که طبق این جدول جامعه ای ۱۲۱ نفره با روش نمونه گیری تصادفی ساده تعیین گردید. برای انجام این مطالعه از مدیران، مسئولین و کارشناسان آموزش و اعضای هیات علمی با مراجعه حضوری و ضمن بیان طرح این مطالعه، درخواست گردید که نظرشان را در مورد مولفه های الگوی دوره آموزش بدو ورود که شامل هفت مولفه: ۱- نیاز سنجی آموزش و تعیین سطح صلاحیت فراگیران ۲- شناسایی ویژگیهای آموزش گیرندگان ۳- شناسایی ویژگیهای آموزش دهندگان ۴- طراحی و برنامه ریزی دوره های آموزش ۵- اجرای مطلوب و موثر دوره های آموزشی ۶- آشنایی و آگاهی از آموزشهای بدورود ۷- پیشگیری از افت تحصیلی، می باشد بیان نمایند. هر کدام از این مولفه ها شامل حد اقل ۵ تا ۱۰ شاخص بوده که به آنها پیشنهاد شد و از آنها درخواست گردید که در یک طیف از کاملا موافق، تا حدودی موافق، بی نظر، تا حدودی مخالف و کاملا موافق اعلام نظر نمایند. (لیکرت)

برای تجزیه و تحلیل داده های جمع آوری شده هم از روش آمار توصیفی و هم از روش آمار استنباطی استفاده شد. برای تجزیه و تحلیل داده های این پژوهش در سطح توصیفی و استنباطی از نرم افزار SPSS و LISREL استفاده شده است.

یافته ها:

پرسشنامه های این تحقیق بین ۱۲۱ نفر از افراد واجد شرایط توزیع گردید که ۶۲/۸ درصد آنها مرد و ۳۷/۲ درصد زن بودند. سطح سواد افراد مورد مطالعه، ۱/۶ درصد. فوق دیپلم، ۲۳/۹ درصد لیسانس و ۳۳/۸ درصد فوق لیسانس و ۴۰/۴ درصد دکترا داشتند. سن افراد پاسخ دهنده؛ ۶/۶ درصد کمتر از ۳۰ سال ۲۳/۹ درصد بین ۳۰ تا ۴۰ سال و ۳۷/۱ درصد بین ۴۰ تا ۵۰

نمودار ۱- توزیع فراوانی مولفه های اصلی در پیشگیری از افت تحصیلی

مولفه پیشگیری از افت تحصیلی دارای ۷ شاخص بوده که نشان می داد برای پیشگیری از افت تحصیلی، نیاز سنجی آموزشی و دریافت نظرات دانشجویان و نیز مشارکت آنها در برگزاری دوره، موجب کاهش افت تحصیلی می گردد.

بحث:

با انجام این تحقیق نتیجه گرفته می شود که مهمترین مولفه برای پیشگیری از افت تحصیلی اجرای موثر و مطلوب دوره در مرحله اول آشنایی و آگاهی از محتوای آموزشی در بدو ورود و در مرحله بعدی برنامه ریزی آموزش می باشد.

Mani و همکاران به منظور اعتبار سنجی الگوی آموزش نیروی انسانی بارویکرد شایستگی نتیجه تحقیق را در سال ۹۲ منتشر نمودند. در این تحقیق که به روش پیمایشی (توصیفی) انجام گرفت در پرسشنامه این تحقیق ۲۴ سوال طراحی شده بود که در چهار بعد آموزش: شایستگی محور، آموزش پودمانی، آموزش شغلی، آموزش عمومی بود. این تحقیق در شرکت ملی نفت انجام پذیرفت و نتایج نشان داد مهمترین الگوی آموزش انسانی، نیاز سنجی و برنامه ریزی، اجرا و ارزیابی می باشد.^(۵) البته که با نتایج مطالعه ما همسو می باشد.

این تحقیق با هدف کمی بر مبنای هدف تحقیق انجام شده ما نبوده بلکه یک الگو بر مبنای رویکرد شایستگی داشته است. در نتیجه این تحقیق گزارش نمودند که باید در دوره های آموزشی نیازهای واقعی سازمان و اجرای صحیح سناریو های دوره لحاظ گردد. از این لحاظ یافته های این تحقیق دارای هماهنگی و تطابق کامل می باشد.

AminBidakhti و همکاران در تحقیقی نقش متغیرهای پذیرش در موفقیت تحصیلی دانشجویان دوره کارشناسی و کارشناسی ارشد را در سال ۱۳۹۵ گزارش کردند. این تحقیق از نوع همبستگی و توصیفی بوده و روی تعداد ۸۳۵ نفر انجام شد و گزارش کردند که شاخص پذیرش نمی تواند به تنهایی پیش بینی موفقیت تحصیلی را تعیین نماید.^(۶) این یافته نیز در واقع یافته تحقیق ما را به نوعی تایید می نماید. فقط شاخصهای

از ۹ شاخص نیاز سنجی آموزش و تعیین سطح صلاحیت فراگیران، از نظر افراد مورد بررسی، مهمترین آنها اولویت بندی و شناسایی موانع و مشکلات بر اجرای این دوره ها و در مرحله بعد اینکه دوره ها باید مناسب با پیشنهاد های دانشجویان باشد.

از ۷ شاخص شناسایی ویژگی های آموزش گیرندگان، مهمترین شاخص از لحاظ داشتن استعداد، قدرت تخیل و قدرت درک یادگیری فراگیران برای شرکت در دوره. بعنوان مهمترین شاخص و در مرحله دوم شناخت ویژگیهای فردی و تحصیلی دانشجویان بود.

از تعداد ۱۰ شاخص شناسایی ویژگیهای آموزش دهندگان، از نظر افراد مورد بررسی مهمترین شاخص این بود که مدرسان دوره باید اجازه تعامل آزاد به دانشجویان را داده و سیستم های ارتباطی مناسبی ایجاد نماید، بعنوان مهمترین شاخص و در مرحله بعد، مدرسان دوره باید از شیوه های متنوع تدریس استفاده نمایند.

از تعداد ۷ شاخص طراحی و برنامه ریزی دوره آموزش. مهمترین شاخص این بود که عناوین سرفصلهای دوره آموزشی باید با مشارکت مدرسان، فراگیران و متخصصین طراحی شود و در مرحله دوم اینکه سرفصلهای دوره های آموزش با کیفیت مناسب و مطابق با نیاز های شغلی آینده دانشجویان طراحی شود. از تعداد ۷ شاخص اجرای موثر و مطلوب دوره آموزشی، مهمترین شاخص از نظر افراد مورد بررسی تدارک ابزار، تجهیزات و نرم افزار مناسب و نیز شاخص ایجاد نظم و توجه به سرفصل ها و اهداف بود و کمترین اهمیت را دریافت باز خورد در حین و انتهای دوره جهت اثر بخشی بود.

مولفه آشنایی و آگاهی از آموزش بدو ورود، دارای ۵ شاخص بود که از نظر افراد مورد بررسی، مهمترین آنها، آگاهی دانشجویان از تاثیر این دوره، بر پایش بدو ورود به روز آوری آنها بود و باز هم کمترین اهمیت مسئله آگاهی از فواید و مزایا و ضرورت برگزاری این دوره ها تعیین شده است.

پذیرش دانشجو نمی تواند موفقیت تحصیلی دانشجویان یا به تعبیر دیگر افت تحصیلی را کاهش دهد. بلکه سایر مولفه ها نیز در این دوره مانند محتوای دوره آموزشی بدو ورود، مدرسین و... دیگر باید لحاظ نمود.

Ezati و همکاران به منظور ارزیابی وضعیت موجود دوره آموزشی، مطالعه ای با عنوان ارائه الگوی کیفی ارتقاء اثر بخش دوره آموزش نتیجه تحقیق را در سال ۱۳۹۶ منتشر نمودند. این مطالعه از نوع توصیفی و پیمایشی بوده که در سازمان امور مالیاتی کشور انجام گرفت. در این تحقیق برای جمع آوری داده ها پرسشنامه محقق ساخته استفاده شد و در پایان گزارش شد که مهمترین آسیب به آموزش، نیاز سنجی و کاربردی نبودن برنامه و عدم همکاری پرسنل سازمان در نیاز سنجی بوده است و همینطور عوامل عدم تدوین محتوا و تدریس نامناسب و انتخاب سیستم توسط مدرسان اعلام شد.^(۷) با اینکه این تحقیق تشابه زیادی از قبیل دوره های آموزشی و مولفه ها و شاخصهای موجود با تحقیق ما را دارا می باشد اما نتایج گزارش شده بانتهای گزارش شده در تحقیق ما دارای انطباق نیست.

Samiee و همکاران به منظور ارائه مدل مناسب برای اجرای دوره های آموزش نیروی انسانی نتیجه تحقیقی را در سال ۱۳۹۳ منتشر نموده که این تحقیق به روش توصیفی و کتابخانه ای انجام گرفت و گزارش شده که ویژگیهای الگو نظام مطلوب مدل آموزش نیروی انسانی از دیدگاه کارکنان و کارشناسان شامل تعریف نیازها، تعیین سطح صلاحیت لازم به تفکیک گروهها و همچنین طراحی و برنامه ریزی زمان برگزاری دوره بوده است که مدل پیشنهادی ایشان می تواند مطلوب باشد.^(۸) این تحقیق نیز نشان داد که دوره های آموزشی اگر بر مبنای الگوی مناسب باشد می تواند موفقیت فراگیران را به دنبال داشته باشد و در واقع اهمیت دوره ها را نشانه گرفته است.

در یک جمع بندی به نظر می رسد که این الگو می تواند در دوره های آموزشی احتمالا در پیشگیری از افت تحصیلی موثر باشد.

در همین راستا پیشنهادات ما برای مطالعات بعدی در این زمینه میتواند به صورت موارد زیر مطرح گردد

۱. بررسی نیازهای آموزشی مقدماتی جهت ارائه آموزش های بدو ورود از راه دور و الکترونیکی برای دانشجویان
۲. بررسی روش ها و رسانه های مطلوب در آموزش های بدو ورود برای دانشجویان
۳. امکان سنجی ارائه آموزش های عملی بدو ورود توسط برای دانشجویان
۴. انجام مطالعات تطبیقی در زمینه تفاوت آموزش های بدو ورود در کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه مثل کشور ایران
۵. بررسی رابطه آموزش های بدو ورود با تمایل به ترک تحصیل، رضایتمندی و موفقیت در مسیر شغلی دانشجویان

تقدیر و تشکر:

از شورای محترم پژوهشی دانشگاه آزاد اسلامی واحد فیروز کوه و جناب آقای دکتر حجاجی و همچنین از اساتید و مدیران آموزش و کارشناسان آموزش دانشگاه نهایت تقدیر و تشکر را دارم

References:

- 1-SeyyedMajidi M, Babaie N, Adyani SM, Bijani A. Assessment of Individual Factors Affecting on Academic Achievement of Dental Students of Babol University of Medical Sciences. Babol University of Medical Sciences Journal 2016; 4(1):36-43.
- 2-Rahimi S, heshmati H, moghaddam Z. Survey the Frequency and Risk factors in the Academic Failure in Students that living in dorms of Golestan University of Medical Sciences & Health Sciences in Year 2011-2012. Journal of Torbat Heydariyeh University of Medical Sciences. 2014;2(1):16-28.
- 3-Shafiei F, Moradi A, forouzandeh M H, foroughi A, Akbari M. Evaluation and comparison the results comprehensive Exam and the mean scores of Basic sciences courses of Isfahan medical students before and after the changes of basic science courses. Iranian Journal of Medical Education. 2011;10(5):1177-87
- 4-Esmailpour-Bandboni M, Naderi Shad S, Kobrai F, Gholami-Chaboki B. Students' Viewpoints about Academic Failure and Some Related Factors in Guilan University of Medical Sciences. gums- rme. 2017; 9(3):65-72.
- 5-Mani A, Khosravi M. Validation of a model of training of human resources with atom patency approach. Quarterly Scientific Journal of management. 2013,23(71), 49-73
- 6-AminBidakhti AA, Fathead BM, Name A. The role of admission variable in academic position and states of undergraduate and postgraduate students. Two Quarterly Of Educational Program 2016;5(9):77-93
- 7-Ezati M, youzbashi A, Shatery k. Assessing the current status of training courses and human resource development. Quarterly Journal of Training and development of Human Resources 2017; 4(12):127-48.
- 8-Samiee.ZM; Providing suitable model for implementing human resources training. Quarterly Journal of Education 2014; 17:135-53